

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptoriu[m] Nico. [de] Lira ordinis seraphici Francisci/
siue Expositio tripharia breuis vtil[is] in decalogu[m] legis
diuine**

Henricus <de Frimaria>

Nicolaus <de Lyra>

Colonie, 19.05.1495

Secundo exponitur hoc de tra[n]sgressione voti sub hoc sensu. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-31207

SECVNDVS

radū. et hoc ad periurij periculum euitandum?

SECVNDO exponitur hoc de transgressione voti sub hoc sensu. Nō assumens nomē dei tui in vanum votum scilicet deo factum transgrediendo. quia secundū Hugonē de sacramentis lib. 2. scdo parte secūda capitulo quarto. et magistrus sententiarum in. 4. di. 38. Votum est restitutio quedam promissionis spontaneae que ad solū deū et ad ea que de ei sunt refert. Ex hoc patet quod transgressio voti hoc precepto prohibetur. Unde ad maiorem euidentiam huius circa votum sunt quatuor per puncta inquirenda. **P**rimo quid sit votum et quot requiruntur ad ipm. **S**ecundo vtrum votum licitum semper obliget ad seruandū. **T**ertio vtrum post votum simplex possit quis minimum contrahere. **Q**uarto vtrum melius sit facere aliquid ex voto quā sine voto. Propter primū sciendum est quod votum nihil aliud est quā spontanea promissio cum deliberatione vel obligatione firmata. Ex hoc patet quod ad votum tria requiruntur. **P**rimū est propositum voluntatis quod debet fieri ex animi libertate non autē ex coacta necessitate. Et ex hoc patet quod si quis cogatur metu cadente in constantem virum ad aliquid vouendum non tenetur exoluere. 33. q. 5. notificasti. **S**ecundū est deliberatio voluntatis. quia si quis subito bonum aliquod concipiat non obligatur ad seruandū ex voti necessitate sed solus ex quadam decentia et congruitate in quantum diuinitas et bonis instinctibus non est resistendum.

PRECEPTA

Tertium est quod votum sit de re bona. quod si de re mala non obligat. dicente Isidoro. In male promissis rescindit fides et in turpi voto muta decretum. et ponit 22. q. 4. **P**ropter secundum est sciendum quod votum licitum semper obligat ad seruandum si vouens sit sui iuris. quod eius transgressio est peccatum mortale exceptis quatuor casibus. **P**rimus est. Si aliquis voueat sub conditione. tunc enim non exiit conditione: non tenet exoluere votum. puta si aliquis vouit heretici ieiunare ut sanetur: talis non tenet ad solutionem si non sanatur infra tempus prescriptum. **S**ecundus si accedit dispensatio eius quod pro quod tamen nunquam debet fieri in voto nisi i equo bonum vel melius commutetur. **L**uius gratia quod non potest. **E**t papa in voto continentie solennizato possit dispensare. **A**d quod communiter respondent Hugo/ Ioannes/ Hostiensis et Innocentius quod sic. quod in omni voto sicut in omni iuramento intelligitur excepta potestas papae. ideo hoc dicitur posse de plenitudine potestatis et maxime si communitas utilitas regni vel publicae hoc exposcat. **S**ed Albericus super quarto sententiarum dicit quod votum continentie solennizatum nullo modo recipit dispensationem quod hoc per nihil melius et dignius poterit compensari cum non sit digna ponderatio aie continentis. ut scribit Ecclesiasticus 26. **E**t extra de ista. mo. ca. **L**um ad monasterium. in si. sic habetur. **L**ustodia castitatis a deo concessa est regule monachali ut in ea nec summus pontifex possit licentiam indulgere. **I**nnoce. 3. **U**bi iuxta sententiam magnorum doctorum **P**apa in voto continentie dispensare non potest. **N**ec valet illud quod dicitur de utilitate regni vel publicae. quod secundum Augustinum

SECTANDA

Non sunt facienda mala ut eueniant quecumque bona. Unde consilio beati Bathemi. Effigentia. Hugo deo dicata: noluit nubere regi hirtaco cum tamense cum omni populo promitteret fieri christi animum nec Bathemi ap' ad h' consentire voluit. Et pro eo pot' mortem sustinuit. Et hanc opinionem sine periculo reputo meliorem et tutiorem. Castitas sola est que potest cum fiducia deo animas perire. In autentis. De lenonibus. pag. Sanctum. Col. 3. Qui tamen oppositum veller: dicitur tali modo. quod si non potest: a h' est quod votum: a quod solenne. h' non quod votum: quod tamen non posset in aliquo voto dispensare. quod est falsum. nec quod solenne quod solennitas est ab ecclesia. et ideo super eam potest Papa. Unde dico quod potest Papa pro bono consilio. Et quod dicitur quod non est digna potestatem aie continetur: ubi continetur non simpliciter capit per castitatem: h' pro onerum virtutum que restringit omnia illicita. Et etiam Bathemi non dispensauit: h' erat quod non videbat expedire. vel quod non pertinebat ad eum cum esset Episcopus et non Pontifex summus nec dispensat ut fiat malum pro bono: h' ne minus bonum amittatur quod scilicet est bonum consilio. Tertius casus est. si impotentia et impossibilitas accidat. Nam quicquid votum fieri dum impeditur si prius esset hoc ipsum superueniens voto facto aufert obligationem. Unde si aliquid possibile dum voueret postea fiat impossibile: tollit obligatio quantum ad hoc. puta si aliquis diues vouerit edificare ecclesiam et postea paupertate superueniente eam perficere non possit non obligatur: sed tamen sic intelligendo si factus est impotens totaliter. absolutus est a toto. Si autem impotens sit in parte ita quod totum perficere non possit: tunc solum remanet

PRECEPTIS

net obligat ad illud quod preter non ad aliud **Quartus**
casus est. Si uouens non sit sui iuris. Cum enim uotum sit
spontanea promissio melioris boni cum a deliberatione
firmata ut visum est: patet quod ille solum uouere po-
test et persequens per uotum suum obligatur qui sui iu-
ris existit. secunda secunda. q. 88. Et ideo quicumque subest
uoluntati aliene. non potest uouere id quod ipse a debi-
to subiectionis impeditur. **Tho. ar. 8. in solu. pri-**
mi argu. **U**n filius qui subest domino non potest quicquam uo-
uere quod ipsum a seruitute domini impeditur. in solu. secunda ar.
Uir autem qui subest mulieri quo ad redditionem debi-
ti et mulier e converso non potest uouere continentiam sine
licentia conjugis. **N**ec et peregrinationes longas. ex-
cepto uoto trescentis. 33. q. 5. **S**i dicat. **L**icet absti-
nentiā et similia uir possit uouere sine licentia uxoris
Mulier autem qui subest viro in omnibus nihil potest uouere
sine licentia uiri. nec etiam monachus sine licentia pla-
ti. **T**homas ubi supra. **C**um nullum tempus exce-
ptum sit. in quo non possit platus subditum circa aliquid
occupare. ideo nullum uotum religiosi firmum est nisi
de consensu plati. quia religiosus non est sue potestatis. 28.
q. 4. **M**onachus. **S**imiliter episcopus qui subest **P**ape et
his que ad episcopatum pertinent non potest uouere
peregrinationes longas nec etiam religionem in-
trare sine consensu **P**ape. extra de uo. et uo. redemptio
Magne deuotionis. **A**bstinentiam autem et elemosinas
et similia huius potest uouere per quem non retrahitur ab
administratione sibi commissa. **C**lericus autem secu-
laris quia subest episcopo quantum ad beneficium: ideo nihil potest
uouere quod ipsum retrahat a seruitio beneficii licet

II SECVNDVS

alia vouere possit in quibus suis iuris existit. Filius
familias quia subest patri in his que ad regimen domus
pertinet: ideo circa talia nihil vouere potest sine patre.
Sed religionem intrat. et alia in quibus patri non
subest sine licentia eius vouere potest. Et hoc no-
tant Gaufridus et Hostiensis. **L.** Sed cum mulier ni-
hil vouere possit sine consensu viri. merito querit
vtrum peccat votum aliquod emittendo sine consensu mar-
iti. Ad hoc dominus est quod non nisi hoc faciat temerarie
secunda secunde. q. 88. Licet enim votum vxoris et omnium huius-
modi que non sunt sui iuris non sit firmum sine consensu eorum
quibus subijciuntur: non tamen peccat vouendo absolute lo-
quendo. in solis secundi articuli: quia in eorum voto intelligit
debita conditio scilicet si suis superioribus placuerit vel nisi
si expresse renitatur. in talibus enim sufficit tacitus con-
sensus secundum Innocentium: puta si superior sciat et non
contradicit. 20. q. 2. Si in quibuslibet. Sciendum tamen quod licet
vxor non possit aliquid vouere sine consensu viri: si tamen
faciat non debet venire auctoritate propria: sed vir
eius potest irritare etiam si vouit antequam matrimonium
sit contractum dum modo non fuerit adimpletum
immo etiam quod plus est si mulier de consensu viri voue-
at abstinentiam peregrinationem et huiusmodi. et po-
testa vir eius executionem prohibet ei: debet obedire viro
et non peccat viro obediendo licet vir eius peccet illud
quod consenserat retractando vel etiam prohibendo
do. 33. q. 5. ca. Noli. In hoc tamen distinguendum est
quia aut dedit licentiam in facie ecclesie et quasi in iudi-
cicio: et tunc secundum Petrum non potest reuocare. Aut
dedit in privato: et tunc ante usum licentie potest reuo-

RECEPTA

sed postea nō potest. Unde Thomas et etiā Albertus dicūt q̄ si vir licentiā coniugi dederit de castitate vouenda nō potest eā post votū emissū reuocare. S; intellige q̄ hoc nō p̄t sine pctō. S; si vir solū dissimilet. et post plenā deliberatōez reuocare velit. potest. et mulier tenet ei obedire. Cui⁹ causam videtur dare Innocēt⁹ dicens. Qui dat licentiā vouendi nō p̄ter hoc impedit exigere debitum nisi et ip̄e similiter voueat. Illa tñ q̄ uenit impedit ab exigendo et nō a reddendo. Sed forte dices. Nūq̄d vir peccat irritando votū uxoris q̄d sine consensu suo emiserat. Dicendū q̄ nō qz vitur suo iure diuinitus sibi concessio. et etiā a canone sibi indulto. ¶ Propter terciū scz vtruz post votū simplex continentie. possit aliquis contrahere matrimoniū. sunt tria videntia. ¶ Nam p̄mo ostendendū est q̄ mortaliter peccat qui post votū simplex contrahit matrimoniū. tum qz facit cōtra p̄ceptum diuinum q̄ dicit̄ uouete et reddite tum qz in foro conscientie et apud deū tñ obligat s̄m doctores votū simplex. quantū solēne Extra. Qui clerici v̄l vouētes possunt matrimoniū contrahere. ca. Rursus. Celestin⁹. iij⁹. Quidā. Ex quo eui dēter p̄z q̄ p̄phane aliq̄ cōsulunt et licentiant personas cōtrahere matrimoniū post votū simplex emissum continentie qui peccāt tripliciter. ¶ Primo. qz suo p̄silio hoīes ad pctm̄ infidelitatis ipellūt. Nā trāsgressio voti sicut et iuramentū videtur q̄dā abnegatio diuine veritat⁹. Et iō post idolatriā pctm̄ p̄iurij et trāsgressio voti vident̄ se

SECVNDVS

cū dū locū tenere in grauitate pcti. ppter qd etiaꝝ
vtrūqꝫ phibet i scdo pcepto qd immediate se hꝫ
ad pmi. ¶ Scdo peccat qz psonā illā maximo
exponit periculo / cū fm certiozem opintonē nūqꝫ
possit debitū petere sine peccato. ¶ Tertio qz dē
gnitatē angelicā homī adūmūt. qd pꝫ. qz p cōti/
nētā hō puritatē āgelice pꝫ. nā. imo etiā p eaz
dignitatē supꝫredīt āgelicā. qz scdm Hieronimū
Lorinētā in carne corruptibili seruare est dignū
et excellētū z maioris meriti qꝫ eā p naturā habes/
re. ¶ Scdo videntū ē cū ille q post votū simplex
pꝫtinentie postea iurat se cū aliqua ꝫtrahere vtrū
plus debeat seruare votū qꝫ iuramētū. Dicendū
qꝫ votū seruandū ē. etiā si postea iurauit vxorē ducere / z p temerario iuramēto penitētā agat. Lū
cet Hostiensis in casu cōtrario (vt cū pmo iurauit
vxorē ducere z postea votū ꝫtinentie emisit) dicat
magꝫ seruandū eē iuramētū qꝫ votū. ¶ Tertio vī
dendū ē an votū sit magꝫ volūtariū qꝫ iuramētū.
Et dꝫ q sic. Nā obligatio voti causat ex fidelita/
te quā deo debemꝫ ex qua tenemur vt verificemꝫ
qd p votū ei pmissimꝫ. Dis autē infidelitas ē irrel/
uerētia z nō ecōuerso. qz infidelitas videt eē maxē
ma irreuerētia. qre cū infidelitas iporet maximā
irreuerētā: maior videt eē obligatio voti qꝫ iura/
mētū. si attēdamꝫ ad pꝫiā ratōez obligatōis vtrū
usqꝫ. Qd autē Hostiensis dꝫ vtrūqꝫ eē eiusdē firmē
tatꝫ hoc pꝫ verificari qntū ad idētitatē obiecti. qz
vtrūqꝫ obligat ipi deo. Sz quātū ad rōnem obli/
gādi. maior videtur esse obligatio voti vt dictū ē

PRELUD

Propter quartum sciendū est q̄ multo meli⁹
facere aliqd̄ ex voto q̄ sine voto. q̄d̄ patz̄ ex trib⁹.

Primo qz̄ vouere est actus latrīe q̄ est nobilior
virtus. Cōstat autē q̄ act⁹ q̄ a p̄fectiori v̄tute pro
cedit vel elicit̄ est nobilior. quare zc̄. **S**ecūdo
qz̄ s̄m Anselmū libro de similitudinibus. Perfe
ctius est dare arborē euz̄ fructu/ q̄ fructū sine ar
bore. sed cōstat q̄ bona voluntas est q̄si arbor fe
cunda. actus autē continentie est quīdam fruct⁹
bone voluntatis/ cum igitur q̄ continet sine voto
det solū fructum/ q̄ autē ex voto p̄tinet etiā ip̄am
voluntatē bonā cum oī fructu ex ea veniente deo
p̄petuo dedicat. patz̄ q̄ multo meli⁹ est continere
ex voto q̄ sine voto. Nec valet instātia si dicatur
q̄ continens sine voto libere continet. qui autem
ex voto continet. ex necessitate continet. Melius
autem videtur aliquid fieri ex libertate q̄ ex ne
cessitate. quare zc̄. Ad hoc respōdet Anselmus
libro sc̄do. Cur deus homo/ q̄ felix est necessitas
q̄ hoīem ad meliora p̄pellit. constat autē q̄ neces
sitas que nascit̄ ex voto procedit ex libera volun
tate qua homo spontanee sed eo per votum obli
gat quare z cetera. **T**ertio hoc idem p̄t̄ quia
per votum voluntas immobiliter firmatur in bo
no. facere autem aliquid ex voluntate magis fir
mata ad bonum/ hoc est perfectius. q̄a pertinet
ad p̄fectōnem v̄tutis. vt p̄z. 2. ethicoz. q̄re. zc̄.

TERTIO exponit̄ de trāsgressionē vbi ma
ledicti. sic. Nō assumes nomē dei tui i vanū i v̄bo
s̄z maledicto Et sic p̄tigit̄ q̄ttuoz̄ modis peccare